

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

REVISTES ESPORTIVES

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

GRAFIC-SPORT

Diari Oficial dels Jocs de la XXVa Olimpíada de Barcelona 1992
Official Newspaper of the Games of the XXV Olympiad of Barcelona 1992
DUMENGE 26 JULIO SUNDAY 26 JULY
Barcelona '92

El Mundo Deportivo
AUTOMOBILISMO-CICLISMO

STADIUM
Revista Ilustrada de Sports

ATLETISME

Publicació mensual del Club ACCIÓ ATLÈTICA
Any 1 - Núm. 1
Urgell, 9, 1.er - BARCELONA
febrer 1933

El deporte femenino

GACETA DEPORTIVA

Suplemento Año I - 26 de Septiembre de 1928 - Número 1

SPORT
ANO I - N.º 1 - BARCELONA, 3 DE NOVIEMBRE DE 1979

VICTIMA CARRASCO

El Barça no podrà alinear esta nitche ronte al Burgo a Carrasco, a causa de la litarmanía apareguda en un certídic de nuestra ciudad y que ha existido en los filios de Joaquín Sáiz. El joven extremo astigraño no podrá entrenarse a tope esta semana a causa de los problemas surgidos y ello precipitará la reaparición de Hansi Krankl. Por otro lado, en la portería se ha producido una auténtica revolución, al postergarse a Ariola y Amigó, lo que confirma el debut de Huguet.

DEBUTA HUGUET Y VUELVE KRANKL
• FELMAN: ADIOS AL VALENCIA • CON RUMMENNIGER EN ALEMANIA

Equipos de señoritas pertenecientes al Club Femení de Esports, que en las pasadas fiestas hicieron exhibición de basket-ball en la ciudad de Vall

XUT!

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER NOU, 45
ANY II - NUM. 7
BARCELONA, 4 DE GENER DE 1923
APARTADO TELEFÓNICO

DEL FUTBOL FUTUR

Barrabás
la revista satírica del deporte
AÑO I - NÚM. II - 10 OCTUBRE 1972 - 15 PÉSETAS

SPORTS

SUMARI

1. Presentació	2
2. La Biblioteca de Catalunya	3
3. Les revistes esportives a la BC	4
4. Els primers clubs esportius de Catalunya i els seus butlletins	5
4.1. Activa't 1	6
5. Evolució de la premsa i les revistes esportives	7
5.1. Activa't 2	9
6. Barcelona i els Jocs Olímpics	10
6.1 Activa't 3	12
7. La sàtira esportiva	13
7.1. Activa't 4	14
8. Bibliografia	15

1. PRESENTACIÓ

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

REVISTES D'ENTITATS, REVISTES
CULTURALS I ARTÍSTIQUES, HISTÒRIA...

MÉS DE 70.000 TÍTOLS

La Biblioteca de Catalunya conserva un fons molt ric de més de quatre milions i mig de documents entre llibres, manuscrits, gravats, mapes, pergamins, partitures, enregistraments sonors i audiovisuals, etc. Aquestes tipologies de documents tan diverses, constitueixen una bona font d'informació per a la investigació i el coneixement. A la Biblioteca també podeu trobar moltes capçaleres de revistes: d'entitats, culturals i artístiques, d'història, humorístiques, espiritistes, infantils, feministes, còmics, fanzins, publicacions clandestines, diaris i premsa comarcal.

En aquesta guia didàctica tractarem una tipologia molt concreta, la de les revistes esportives i la seva evolució des de finals del segle XIX. Al llarg d'aquest dossier us volem proposar una sèrie d'activitats que us ajudin a aprendre com utilitzar les eines bàsiques de cerca i localització dels títols de revistes i les seves col·leccions, tant les impreses com les digitalitzades. I, especialment, a conèixer millor alguns dels títols esportius que es conserven a la BC, els seus continguts, formats, història i característiques.

2. LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

La Biblioteca de Catalunya és la biblioteca nacional, una de les més importants de Catalunya. Va ser creada fa més de cent anys, amb la voluntat de posar al servei de la societat el coneixement en general i, en especial, el relacionat amb el patrimoni de Catalunya, que la converteix en la millor biblioteca per conèixer i investigar la cultura catalana i tot allò que en forma part. El fons de la BC ha anat augmentant a través de compres, donacions i per dipòsit legal. A partir de 1976, la BC comença a rebre un exemplar de bona part del que s'edita a Catalunya, i a partir de la *Llei de Dipòsit Legal de Catalunya* de 1981, rep tota la producció bibliogràfica de manera regular. Això vol dir que, quan busqueu quelcom que hagi estat publicat a Catalunya a partir d'aquell

any, ben segur que ho trobareu a la BC! Alguns d'aquests títols són consultables també a les plataformes digitals on la Biblioteca participa: *ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques)* o *MDC (Memòria Digital de Catalunya)*, entre d'altres.

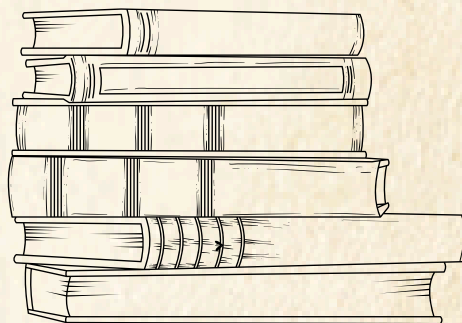
Des de 1939, la BC està ubicada a l'antic Hospital de la Santa Creu de Barcelona, un important edifici gòtic, de grans dimensions, construït entre els segles XV i XVIII. Sorgit de la unió de diferents hospitals barcelonins medievals, va ser l'hospital més gran de Catalunya durant molts segles i va estar en funcionament fins al 1928 quan es va traslladar al nou Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

llibres, revistes, manuscrits, gravats,
audiovisuals...

VISITA'NS

Dades de contacte
Horaris i calendari

3. LES REVISTES ESPORTIVES A LA BC

Les revistes, que es poden anomenar també publicacions periòdiques, seriades o en sèrie, tenen com a principal característica la seva voluntat de no ser un únic document, sinó d'editar diversos exemplars de forma consecutiva, tot seguint una periodicitat. Així podem trobar des de diaris a setmanaris, revistes bimestrals, trimestrals, semestrals, anuals, etc. Aquesta periodicitat pot variar al llarg del seu temps de vida i aquesta vida pot ser molt llarga o molt curta i a vegades fins i tot molt complicada! Molts títols de revistes tenen diverses èpoques i diversos canvis de títol. També es poden fusionar amb altres revistes per formar-ne una de nova o bé que un títol se separi en dos o més títols nous.

La informació que us poden proporcionar les revistes es pot considerar, a més, des de dues perspectives: la històrica i la immediata. I això, què vol dir? Penseu en el cas concret dels diaris i revistes de temàtica esportiva. Les que es publiquen en l'actualitat ens faciliten la informació dels resultats esportius del dia o el cap de setmana, dels esdeveniments que s'han organitzat o els que estan previstos, ens ofereixen notícies puntuals sobre un esport concret o entrevistes amb els personatges més rellevants. Però també podem obtenir informació des d'una perspectiva històrica quan consultem

revistes i diaris esportius antics. Ens poden ajudar a saber quins eren els esports o els clubs més representatius o amb més èxit en cada moment, com influïen els costums, els reglaments i les lleis en les pràctiques esportives o com era l'estil de redacció de les notícies. A la BC es conserva un fons molt ampli de revistes i premsa esportiva de diferents èpoques, el vols conèixer? En el catàleg pots trobar títols de revistes i diaris en la seva edició impresa i consultar-los a la sala de lectura de la biblioteca. Però també ho pots fer des de casa perquè alguns títols actuals ja tenen també una edició en línia i alguns dels més antics estan digitalitzats i són accessibles al portal ARCA o en altres portals de premsa digitalitzada.

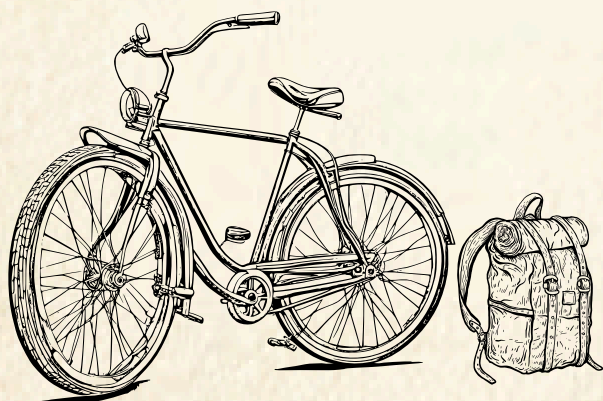
4. ELS PRIMERS CLUBS ESPORTIUS DE CATALUNYA I ELS SEUS BUTLLETINS

L'afició i la pràctica de l'esport a Catalunya va anar evolucionant des de finals del segle XIX, primer entre les classes més benestants i a poc a poc es va estendre a la resta de la societat. En el seu desenvolupament i consolidació hi van influir la fundació de clubs representatius de diverses disciplines com l'equitació, el ciclisme, l'automobilisme, l'atletisme, el futbol o l'excursionisme. Noves entitats es van anar creant al voltant d'un esport concret i van necessitar una manera de poder informar els socis i aficionats de les seves activitats i esdeveniments. Penseu que en aquella època no hi havia internet o xarxes socials, com ho podien fer? Doncs editant els seus propis butlletins. Aquestes senzilles revistes informatives també es podien anomenar portaveus o òrgans d'un club determinat. Es consideren, entre els més antics, els relacionats amb l'excursionisme, com per exemple, el *Butlletí de la Associació d'Excursions Catalana* (1878-1890) que es va fusionar

amb *L'Excursionista* (1878-1891) per formar el 1891 el *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*. Aquest últim, amb interrupcions i alguns canvis de títol, s'ha continuat publicant fins a l'any 2012! També el ciclisme va començar aviat a formar clubs i treure els seus butlletins: *la Revista de Sport* (1895-1898), que era l'òrgan del Club Velocipedista de Reus, va ser un dels primers. La raó és que aquestes dues pràctiques esportives, tant l'excursionisme com el ciclisme, són les que es van popularitzar més ràpidament.

Un exemple molt curiós és el de la revista *Los Deportes* (1897-1910) que va ser òrgan oficial de molts clubs a la vegada: del Real Club de Regatas, el Club Velocipédico i l'Asociación Catalana de Gimnástica i que amb el temps va esdevenir també l'òrgan de l'Aero-Club de Catalunya, la Real Asociación de Cazadores de Barcelona, la Federación Catalana de Clubs de Football, el Real Polo-Club de Barcelona, el Down-Car Club de Barcelona i el Real Club Automovilista Montañés.

El 1928 es va crear el primer club femení d'esports que també va publicar el seu propi butlletí. Va ser molt important i va destacar per la seva gran tasca en el foment de la pràctica esportiva femenina en un moment en què l'esport era bàsicament una cosa d'homes. El seu lema era "Feminitat, Esport, Cultura".

ACTIVA'T I

UNA HORA Individual

Competència en gestió i tractament de
la informació

Competència de recerca

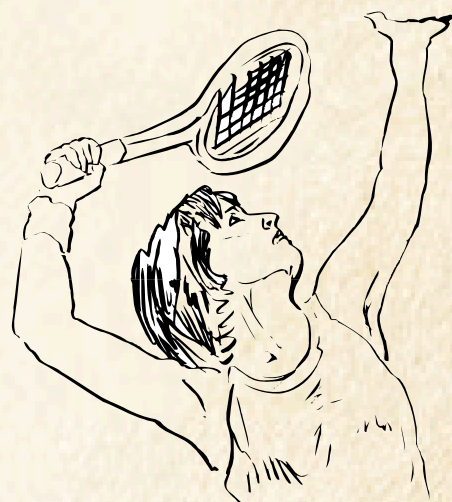

OBJECTIUS

Amb aquesta activitat coneixeràs i faràs ús del portal ARCA (*Arxiu de Revistes Catalanes Antiques*), així com del catàleg de la Biblioteca. A través de la teva recerca, descobriràs butlletins d'entitats esportives històriques i aprofundiràs en la història del primer club femení d'esports.

QUÈ HAS DE FER ?

- Pensa un esport que t'agradi i crea un club fictici i el seu butlletí. Ajuda't buscant exemples d'altres butlletins.
- Busca informació sobre el primer club femení d'esports, explica breument la seva història, i tot seguit descobreix quin era el títol que duia el seu butlletí. A continuació, busca en una revista o premsa digitalitzada d'esports alguna notícia sobre esport femení.

5. EVOLUCIÓ DE LA PREMSA I LES REVISTES ESPORTIVES

El revulsiu necessari per fer créixer l'interès, estendre la pràctica i fomentar la passió per l'esport, va ser el naixement de la premsa i les revistes d'informació exclusivament esportiva. La majoria dels diaris d'informació general també, a poc a poc, hi van incloure una secció que en molts casos es convertiria amb el temps en suplement amb entitat pròpia. Entre els diaris esportius que van sorgir en aquell moment, n'hi ha un que destaca per sobre de tots. La raó és que es va començar a editar l'any 1906 i actualment es continua editant, tant en paper com en línia. És el diari esportiu de més llarga durada de Catalunya i el segon més antic del món! Ens referim a *El Mundo Deportivo*. El seu director, als inicis del diari, va ser Narcís Masferrer, que també havia estat director de *Los Deportes*. El primer periòdic esportiu escrit en català es va publicar el 1908 amb el títol *Sports: revista catalana d'educació física*. Entre els seus redactors va comptar amb Ricard Cabot que va ser un dels personatges més destacats del futbol català i també va dirigir diverses revistes esportives. Juntament amb Narcís Masferrer, Ricard Cabot, a més, va impulsar el 1911 la creació a Barcelona del Sindicat de Periodistes Esportius que pretenia defensar i regular aquest nou tipus de periodisme.

Altres revistes destacades van ser *Stadium* (1911-1930), *Mar i terra* (1918) o *Catalunya esportiva* (1916-1920), creadora de la Copa Catalunya Sportiva per a promocionar el futbol entre els infants.

Entre la dècada dels anys vint i l'esclat de la Guerra Civil, l'esport va anar creixent en popularitat i també com a espectacle. Les publicacions esportives, tant en català com en castellà, van augmentar en títols i seguidors: *Aire libre* (1923), *Sports* (1923-1924), *L'Esport català* (1925-1927) o *Grafic-sport* (1926-1927) en són un exemple.

Sports:
revista
semanal
il·lustrada. No.
17 (29 enero
1924)

Les revistes van ajudar a difondre i regular la pràctica de l'educació física i reivindicar l'esport amateur. Alguns títols van crear tot un llenguatge esportiu. El seu objectiu principal era informar dels resultats de les competicions de la manera més àgil possible. Van anar incorporant cobertes il·lustrades i reportatges gràfics. D'entre totes, destaca *La Jornada Deportiva*, editada entre 1921 i 1925. La seva aparició suposà tot un esdeveniment periodístic.

Just els anys previs a la Guerra Civil apareixia *Catalunya atlètica* (1933-1935), que va ser dirigida pel guardonat en marxa atlètica Guerau Garcia i Obiols. Entre els seus col·laboradors comptà amb Rossend Calvet, cofundador de la cursa Jean Bouin i guanyador de la primera edició.

Després de la guerra, la premsa esportiva no s'anirà recuperant fins a la dècada dels quaranta. Entre els anys 1945 i 1965, una revista en concret va destacar com a una de les millors de les editades a Barcelona: *Vida deportiva*. Als anys cinquanta l'esport català tindrà més presència internacional amb la participació dels clubs a les competicions europees i dels esportistes a les seleccions. Des de setembre de 1946, l'aficionat al futbol tenia el nou al·licient de les travesses i el 1955 (dos anys abans de la inauguració del Camp Nou) els culers van poder gaudir de la seva pròpia revista que tenia per títol *Barça* i que es va seguir publicant fins al 1988.

El 1952 un altre títol va arrencar amb força i es publicà fins el 1985, primer com a setmanari i posteriorment com a diari, estem parlant de *Dicen...* que va tenir un considerable èxit durant un temps.

En un moment de gran competència entre la premsa esportiva de Barcelona, el 1979, sortia al mercat un diari que va aconseguir en poc temps ser líder de vendes pels seus continguts i les seves fotografies a color: *Sport*. Encara es publica actualment, en format imprès i també en línia.

Les revistes especialitzades en esports concrets començarien a tenir el seu públic fidel: *Don Balón*, centrada en el futbol, es va convertir en un títol molt conegut que comptava amb una xarxa de corresponsals a més de 50 països. Es va publicar en paper des de 1975 fins al 2011 i ara es pot consultar en línia. Des de 1989, la revista va ser membre de la European Sports Media, associació que engloba les grans publicacions europees de futbol i que atorga el trofeu Bota d'Or. Com a anècdota, a finals dels setanta va ser dirigida per Mercedes Milà, una de les primeres periodistes al capdavant d'una publicació esportiva. Va editar també altres capçaleres temàtiques, entre les quals destaca *Don Basket* (1989-1993).

ACTIVA'T 2

UNA HORA Individual

Competència en gestió i tractament de la informació

Competència comunicativa
Competència de recerca

OBJECTIUS

Amb aquesta activitat, treballaràs novament amb recursos com el portal ARCA i el catàleg de la Biblioteca de Catalunya. La recerca promourà una anàlisi crítica de la premsa esportiva, comparant les publicacions antigues amb les actuals per observar els canvis en el llenguatge, l'estil comunicatiu, el tractament de la informació i els interessos esportius de cada època. A més, es potenciaran les habilitats de redacció periodística, comprenent els elements que constitueixen una bona crònica esportiva.

QUÈ HAS DE FER?

- Cerca a ARCA revistes esportives antigues i argumenta quines diferències veus amb la premsa esportiva actual.
- Esbrina quins eren els esports més destacats de l'època i com es vivia l'esport en aquell temps.
- Redacta una notícia o reportatge sobre algun esdeveniment esportiu que t'hagi cridat l'atenció.

6. BARCELONA I ELS JOCS OLÍMPICS

Barcelona va celebrar els seus primers Jocs Olímpics el 1992. Sabeu, però, que el primer cop que Barcelona va aspirar a ser la seu d'uns Jocs Olímpics va ser el 1924? No ho va aconseguir aquell any i els Jocs es van acabar celebrant a París. Barcelona no es va rendir i ho va tornar a intentar. Va presentar una segona candidatura per a les Olimpíades de 1936 que finalment tindrien lloc a Berlín. Tampoc la sort va afavorir Barcelona en el seu tercer intent, per als Jocs de 1940, que van ser cancel·lats per la II Guerra Mundial, ni en el quart per als Jocs de 1972 que es van fer a Múnic. No seria seu olímpica fins al 1992, al cinquè intent!

El Sindicat de Periodistes Esportius creat el 1911 va ajudar a difondre l'esperit olímpic de la ciutat i va recolzar la primera candidatura de Barcelona. El mateix any de la seva aparició, el 1906, *El Mundo Deportivo* va impulsar la "Setmana esportiva", que va ser una primera intenció d'uns jocs esportius a Catalunya. El 1913, juntament amb la revista *Stadium* i el diari *La Veu de Catalunya*, van plantejar la creació d'un Comitè Olímpic Català.

El 1924 es creava a Barcelona el Comitè Olímpic Espanyol que s'establiria oficialment el 1926. El 1929 s'inaugurava l'Estadi Olímpic de Montjuïc. Barcelona, que havia perdut la seva segona candidatura davant Berlín per als Jocs de 1936, plantejà, com a alternativa, organitzar l'Olimpíada Popular el mateix 1936 i amb aquesta finalitat es va crear el Comitè Català Pro Esport Popular. La inauguració d'aquest esdeveniment s'havia de celebrar el 19 de juliol. Malauradament, altre cop va ser un intent frustrat i l'Olimpíada Popular es va haver de suspendre per l'esclat de la Guerra Civil. Finalment, es va celebrar a Anvers l'any següent.

El 1955, Barcelona albergà els segons Jocs del Mediterrani. Hi va haver competicions en 19 disciplines esportives, però cap amb categoria femenina. Els 1.135 esportistes que hi van participar eren tots homes! La gimnàstica va brillar amb Joaquim Blume que va aconseguir sis medalles d'or. També les van guanyar les seleccions espanyoles de bàsquet i hoquei herba, esports que a l'època ja sumaven molts seguidors.

Els Jocs de Barcelona. Núm. 19 (25 juliol 1992)

L'octubre de 1986, Barcelona era per fi escollida com a seu dels Jocs Olímpics de 1992. Van sorgir publicacions noves dedicades a l'olimpisme o al voltant del gran esdeveniment com per exemple *Barcelona olímpica* (1987-1992). Diverses publicacions van voler informar dels preparatius i posteriorment de les competicions, a través de seccions en els seus diaris o suplementos especials, dominicals, etc. Va ser el cas de *Els Jocs de Barcelona* que va editar el *Diari de Barcelona* el 1992. Els voluntaris també van tenir la seva pròpia revista, *Voluntaris'92* (1988-1992), editada pel COOB'92. Fins i tot el COOB'92 va treure el seu propi diari exclusivament durant els dies de la celebració del 20 de juliol a l'11 d'agost, amb el títol *Barcelona'92*.

Barcelona 92 (26 juliol 1992)

ACTIVA'T 3

 DUES SESSIONS D'UNA
HORA I MITJA

 En grup o amb parelles

Competència personal i
interpersonal
Competència comunicativa

OBJECTIUS

Desenvolupareu la capacitat de treball en equip al mateix temps que perfeccioneu habilitats de redacció periodística, disseny i creativitat. A més, aprofundireu en el coneixement sobre els Jocs Olímpics.

QUÈ HAS DE FER?

Creeu un diari fictici amb notícies esportives sobre alguna disciplina destacada dels dies dels Jocs Olímpics de 1992. Haureu de redactar les notícies com si fóssiu periodistes cobrint les olimpíades a temps real.

Haureu de pensar en:

- Títol i eslògan del diari.
- Disseny de portada.
- Redacció de notícies:
  - Títol: un títol atractiu que reflecteixi el contingut de la notícia.
  - Línia de subcapçalera: resum de la notícia.
  - Cos de la notícia: paràgraf introductori (qui, què, quan, on, per què, com), desenvolupament dels fets, declaracions (si escau) i conclusió.
  - Fotografia i disseny: incloure fotografies o il·lustracions per complementar les notícies.

Indicacions:

- Format: el diari pot ser creat digitalment (amb eines com Canva, Google Docs, IPages, etc.).
- Extensió mínima: cada diari haurà de tenir un mínim de 4 pàgines.

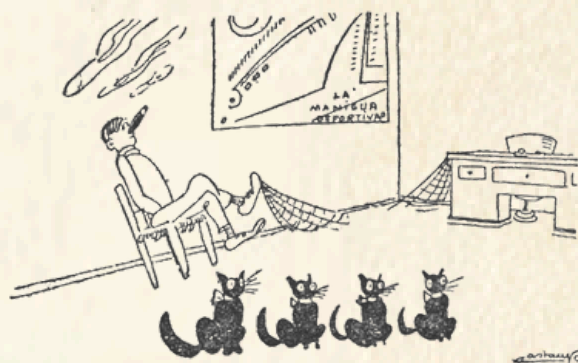

7. LA SÀTIRA ESPORTIVA

El 1922 va aparèixer un tipus de premsa esportiva molt particular: la premsa humorística-esportiva! Durant la dictadura de Primo de Rivera a partir de 1923, la censura havia començat a fer la vida impossible a moltes revistes satíriques del moment. Els seus dibuixants i col·laboradors van haver de reinventar-se, deixar enrere la sàtira política i buscar feina en un altre tipus de publicació: la sàtira esportiva. Per evitar conseqüències, molts van ser els redactors i dibuixants que signaven amb pseudònim.

Entre tots els títols que es van publicar, en va destacar un molt per sobre de la resta i també va ser el de més llarga durada: *Xut!*. Escrit en català, va aconseguir publicar-se fins al 1936. La seva pretensió era informar sobre els esdeveniments esportius des d'una òptica satírica. Al seu gran èxit van contribuir les col·laboracions, tant en text com en caricatures, de Valentí Castanys. Sabeu que alguns dels personatges que va crear per aquesta revista s'han convertit amb el temps en part de la cultura popular? Segur que us sona l'avi del Barça! Se'l considera també el "culpable" que els seguidors de l'Espanyol siguin coneguts com a "pericos". La raó és que Castanys els anomenava "quatre gats negres". En aquella època s'havien fet famoses les historietes de "Felix the Cat" que aquí

s'anomenaven "El Gato periquito". Per associació, la gent va començar a referir-se als "quatre gats negres" com als "quatre gats pericos" i, al final, directament "periquitos".

L'«Espanyol»
Xut!. Núm. 66 (20 febrer 1924). Dibuix de Valentí Castanys

Moltes altres revistes van sortir intentant imitar aquesta revista tan famosa, però la majoria no van anar més enllà d'un o dos anys de publicació: *La Zancadilla* (1923), *Orsai* i *La Barrila Deportiva* el 1924, *El Safareig deportiu* i *El Sidral deportiu* el 1925 o *La Bimba* el 1926.

Durant la dictadura franquista, Valentí Castanys tornà a dirigir una altra revista, *El Once* (1945-1968), aquest cop en castellà. Els anys setanta i vuitanta altres revistes van voler fer sàtira de l'esport. Entre totes, va destacar *Barrabás* que comptà amb dibuixants com Jordi Giner (Gin) o Manuel Ferrer (Manel), col·laboradors també de *El Jueves* o *El Papus*.

ACTIVA'T
4

UNA HORA I MITJA

Individual

Competència en gestió i tractament
de la informació

Competència comunicativa

Competència de recerca

OBJECTIUS

Aquesta activitat et permetrà conèixer la història de Valentí Castanys i la revista *Xut!*, i endinsar-te en la cultura esportiva i humorística de Catalunya. També practicaràs tècniques de redacció i il·lustració per crear continguts satírics, alhora que reflexionaràs sobre les estratègies que s'usaven en aquesta tipologia de revistes per camuflar la crítica i esquivar la censura de l'època en els seus textos i vinyetes.

QUÈ HAS DE FER?

- Busca informació sobre algun dels personatges que va crear o inspirar Valentí Castanys.
- Les revistes de sàtira esportiva van enfrontar-se a diversos problemes amb la censura de l'època. Investiga els motius d'aquesta censura i les estratègies que utilitzaven per esquivar-la.
- Escriu una crònica satírica o crea una vinyeta humorística sobre un esdeveniment esportiu actual, usant recursos com la ironia, el sarcasme, el joc de paraules o la paròdia. Segueix l'estil dels redactors de la revista *Xut!*, esquivant de manera subtil la censura.

Per acabar:

- Quin recurs humorístic has utilitzat? Explica si has usat la ironia, el sarcasme, el joc de paraules, l'exageració, o un altre recurs, i per què has escollit aquesta tècnica per fer la teva crítica esportiva.
- Com has esquivat la censura? Reflexiona sobre la teva estratègia per amagar la crítica subtil dins del text o la vinyeta. Has fet servir metàfores, referències implícites o dobles sentits per evitar que el contingut crític fos detectat per la censura, com ho feien els redactors de *Xut!*?

8. BIBLIOGRAFIA

58. Revistes esportives a Catalunya: des dels inicis a Barcelona'92 [en línia]. *El Pòdcast de la BC*, 12 de març de 2024 [consulta: 11/12/2024].

Amb esperit olímpic! Revistes esportives a Catalunya: dels inicis a la Barcelona del 92 [en línia]. *Exposicions de la BC*, febrer-abril de 2024 [consulta: 11/12/2024].

Bagaria, Pepa. XUT! (1922-1936) El futbol al País del Sidral [en línia]. *El Blog de la BC*, 1 de setembre de 2022 [consulta: 11/12/2024].

Berasategui Dolcet, Maria Luïsa. «Fonts bibliogràfiques per a l'estudi de l'educació física i l'esport a Catalunya (1856-1975)» [en línia]. *Temps d'educació*, núm. 35 (2008), p. 169-196 [consulta: 11/12/2024].

Cien años de prensa deportiva en Cataluña. [Barcelona: Salón Náutico Internacional, Ayuntamiento de Barcelona], 1972.

Figueres, Josep Maria. «Notes sobre un segle de revistes i diaris esportius» [en línia]. *Annals del periodisme català*, núm. 20 (1992), p. 22-32 [consulta: 11/12/2024].

Martí, Xavier; Santacana, Carles. *L'Esport és notícia: història de la premsa esportiva a Catalunya (1880-1992)*. [Barcelona]: Diputació de Barcelona, Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1997.

Molas, Maria del Tura. 85 anys de "Catalunya atlètica" [en línia]. *El Blog de la BC*, 25 d'agost de 2020 [consulta: 11/12/2024].

Pujadas, Xavier; Santacana, Carles. *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya*. Barcelona: Columna, Diputació de Barcelona, 1993-1995.

Solà i Dachs, Lluís. «Diaris i revistes al segle de l'esport» [en línia]. *Capçalera: revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya*, núm. 70 (juliol/agost 1996), p. 15-28 [consulta: 11/12/2024].

Suñé i Ysamat, Albert; Porter i Moix, Josep. *100 anys d'esport català: 1888-1988*. Barcelona: Avui, 1988.

CRÈDITS

DIRECTORA DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Eugènia Serra Aranda

COORDINACIÓ I REVISIÓ DEL PROJECTE

Pepa Bagaria Mellado

CONCEPTUALITZACIÓ DEL PROJECTE EDUCATIU

Tretze Cultura. Serveis Educatius i Culturals, S.L.

DESENVOLUPAMENT DE CONTINGUTS

Tretze Cultura. Serveis Educatius i Culturals, S.L.

DISSENY GRÀFIC

Tretze Cultura. Serveis Educatius i Culturals, S.L.

REPRODUCCIONS FOTOGRÀFIQUES

Biblioteca de Catalunya. Àrea de Digitalització

© Biblioteca de Catalunya

